

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
VELKÝ SENÁT
29. března 2016
VĚC BÉDAT

(rozsudek ve věci Bédat proti Švýcarsku, stížnost č. 56925/08)

Dotčené články Úmluvy:
čl. 6, 8 a 10

Odkazy na českou právní úpravu:
čl. 7, 17 a 36 Listiny základních práv a svobod
§ 8a až 8d zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

Klíčová slova:

Svoboda projevu – odpovědná žurnalistika – novinář – povinnosti a odpovědnost – sankce – ochrana pověsti jiných – ochrana utajovaných informací / zabránění úniku důvěrných informací – ochrana osobnosti – respektování korespondence – spravedlivý proces – nestranný soud – zachování autority a nestrannosti soudní moci – rovnováha mezi dotčenými zájmy

Nezbytnost zásahu do svobody projevu v případě informování o probíhajícím trestním řízení

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí se zabývá otázkou, zda je v souladu se svobodou projevu udělení trestní sankce (pokuty) novináři, který zveřejnil informace o probíhajícím trestním řízení, jež jsou podle švýcarského práva tajné. Soud prováděl poměrování práva na svobodu projevu a práva veřejnosti na informace s právem obviněného na spravedlivý proces a na ochranu jeho soukromí. Velký senát na rozdíl od senátu druhé sekce dospěl k závěru, že zásah do svobody projevu, spočívající v udělení trestní sankce, byl (s přihlídnutím k okolnostem případu) nezbytný v demokratické společnosti.

Rozsudek se zařadil mezi další rozhodnutí, ve kterých velký senát neshledal porušení práva na svobodu projevu, a která proto někteří označují za vysoce kontroverzní. Soud tak přispěl do probíhající veřejné debaty na téma, co je to odpovědný žurnalismus, a jak uvedený koncept vyvážit s právem na svobodu projevu

Pozn.: Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 4/2014 byl pod označením A. B. proti Švýcarsku publikován překlad senátního rozsudku ze dne 1. 7. 2014, ve kterém senát druhé sekce dospěl k závěru, že došlo k porušení čl. 11 Úmluvy.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

24. Stěžovatel tvrdil, že odsouzení pro trestný čin vedlo k porušení jeho práva na svobodu projevu zaručeného čl. 10 Úmluvy, který zní následovně:

Článek 10

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společenstvem.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení zločinosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

1. Existence zásahu „stanoveného zákonem“ a sledujícího „legitimní cíl“

44. Ve svém rozsudku ze dne 1. 7. 2014 senát poznamenal, že mezi stranami není sporu o tom, že odsouzení stěžovatele zasáhlo do jeho práva na svobodu projevu zaručeného čl. 10 Úmluvy.

45. Nebylo sporu ani o tom, že zásah byl stanoven zákonem, tj. švýcarským trestním zákoníkem a trestním řádem kantonu Vaud.

46. Dále senát ve svém rozhodnutí (odst. 40 a 41) uvedl, že použité opatření sledovalo legitimní cíle, a sice předcházet „úniku důvěrných informací“, udržovat „autoritu a nestrannost soudní moci“ a chránit „pověst [a] práva ostatních“; ani o tom mezi stranami nebyl spor.

47. Velký senát nemá důvod odchytil se od závěrů senátu týkajících se uvede-
ných tří bodů.

2. Nezbytnost zásahu v demokratické společnosti

a) Obecné principy

48. Obecné zásady pro posouzení nezbytnosti zásahu do výkonu svobody projevu, které byly Soudem od vydání rozsudku Handyside proti Spojenému králov-

a s právem veřejnosti na přístup k informacím tak, aby novináři mohli vykonávat svůj úkol „hlídacích psů demokracie“.

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel pan Bédar je povoláním novinář. V roce 2003 uveřejnil v týdeníku *L'Illustré* článek nazvaný „*Tragédie na mostě v Lausanne – verze bezohledného řidiče – výslech silného řidiče*“ („*Drame du Grand-Pont à Lausanne – la version du chauffard – l'interrogatoire du conducteur fou*“). Uvedený článek se týkal trestního řízení proti M. B., motoristovi, který byl vzat do vazby po incidentu, při němž narazil autem do chodců a poté sjel z mostu. Incident, při kterém zemřeli tři lidé a osm dalších bylo zraněno, vyvolal ve Švýcarsku mnoho emocí.

Předmětný článek obsahoval výčet otázek, které policisté a vyšetřující soudce pokládali obviněnému M. B., a jeho odpovědi. Článek rovněž uvádí, že M. B. byl „obviněn z předem promyšlené vraždy, případně z vraždy, závažného ublížení na zdraví, ohrožení života a vážných dopravních přestupků“ a že se „zdá, že nepocituje žádnou lítost“. Obsahoval také popis chování a osobnosti obviněného a vyjádření manželky obviněného a jeho lékaře. Článek byl ilustrován několika fotografiemi dopisů, které M. B. poslal soudci.

Sám obviněný M. B. na stěžovatele nepodal žádnou stížnost. Proti stěžovateli bylo nicméně zahájeno trestní řízení z podnětu státního zástupce za to, že zveřejnil utajované informace. Ze šetření vyplynulo, že jeden z poškozených, který v řízení požadoval náhradu škody proti M. B., okopíroval obsah spisu a ztratil jednu z kopií v nákupním centru. Neznámá osoba pak kopii přinesla do kanceláři časopisu, který zveřejnil předmětný článek.

V červnu 2004 soudce v Lausanne odsoudil stěžovatele k trestu jednoho měsíce odnětí svobody podmíněně odloženému o jeden rok. K odvolání stěžovatele bylo uvedené rozhodnutí v září 2005 zrušeno policejním soudem v Lausanne a trest odnětí svobody byl nahrazen pokutou ve výši 4 000 švýcarských franků (cca 2 667 eur).

Dovolání stěžovatele ani další opravné prostředky, které uplatnil, nebyly úspěšné.

Stěžovatel se obrátil na Soud a tvrdil, že pokuta, která mu byla udělena v trestním řízení za zveřejnění utajovaných informací o trestním řízení, porušila jeho právo na svobodu projevu garantované čl. 10 Úmluvy.

Senát druhé sekce ve věci stěžovatele rozhodl rozsudkem (viz A. B. proti Švýcarsku, č. 56925/08, rozsudek ze dne 1. 7. 2014), ve kterém prohlásil stížnost za přijatelnou a rozhodl čtyřmi hlasy proti třem, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy. Vláda požadovala, aby byla věc postoupena velkému senátu a kolegium velkého senátu její žádosti vyhovělo.

ství (7. 12. 1976, série A, č. 24) opakovaně potvrzovány, byly shrnuty v rozsudku Stoll proti Švýcarsku (č. 69698/01, rozsudek velkého senátu, § 101) a později byly znovu vyjádřeny v rozsudku Morice proti Francii (č. 29369/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. 4. 2015, § 124) a Pentikäinen proti Finsku (č. 11882/10, rozsudek velkého senátu, § 87).

...

50. Tisk hraje v demokratické společnosti zásadní roli. Ačkoliv nesmí překročit jisté hranice, zejména v souvislosti s pověstí a právy ostatních, a v souvislosti s ochranou důvěrných informací, je jeho úkolem zprostředkovat – způsobem, který je v souladu s jeho povinnostmi a odpovědností – informace o všech věcech veřejného zájmu (viz De Haes a Gijssels proti Belgii, rozsudek ze dne 24. 2. 1997, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 1997-I, § 37; Bladet Tromso a Stensaas proti Norsku, č. 21980/93, rozsudek velkého senátu, § 62; Thoma proti Lucembursku, č. 38432, § 43–45; a Tourancheau a July proti Francii, č. 53886/00, rozsudek ze dne 24. 11. 2005, § 65).

Ochrana podle čl. 10 Úmluvy poskytnutá novinářům je podmíněna tím, že jednají v dobré víře s cílem poskytnout přesné a spolehlivé informace v souladu s principy odpovědné žurnalistiky. Koncept odpovědné žurnalistiky jako profesionální činnosti, která požívá ochrany podle čl. 10 Úmluvy, se neomezuje pouze na informace, které žurnalisté shromažďují nebo šíří (viz Pentikäinen, citováno výše, § 90, a případy v něm uvedené). Ve svém rozsudku ve věci Pentikäinen Soud poukázal na to, že koncept odpovědné žurnalistiky zahrnuje také zákonnost jednání novináře a že skutečnost, že novinář porušil zákon, je při posuzování, zda jednal odpovědně, důležitým, i když ne rozhodujícím, hlediskem.

51. Je nemožné, že by neměla existovat diskuse o soudních řízeních, která by uvedeným soudním řízením předcházela nebo probíhala současně s nimi ... Nejen že média mají za úkol informace o takových řízeních šířit, ale rovněž veřejnost má právo se tyto informace dovědět. Nicméně vždy musí být šetřeno právo každého na spravlivý proces, garantované čl. 6 odst. 1 Úmluvy, které v trestních věcech zahrnuje právo na nestranný soud (viz Tourancheau a July proti Francii, citováno výše, § 66) a právo na presumpci nevinny (viz tamtéž, § 68). Jak již Soud při několika příležitostech zdůraznil (Tourancheau a July proti Francii, citováno výše, § 66; viz také Worm proti Rakousku, rozsudek ze dne 29. 8. 1997, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 1997-V; Campos Dámaso proti Portugalsku, č. 17107/05, rozsudek ze dne 24. 4. 2008, § 31; Pinto Coelho proti Portugalsku, č. 28439/08, rozsudek ze dne 28. 6. 2011, § 33; a Ageyevy proti Rusku, č. 7075/10, rozsudek ze dne 18. 4. 2013, § 224–225):

„Je třeba, aby novináři měli při komentování probíhajících trestních řízení na paměti, že meze povoleného informování nelze vztahovat na zprávy, které by mohly, ať už úmyslně, nebo neúmyslně, zasáhnout právo osoby na spravlivý proces nebo narušit důvěru veřejnosti v roli soudů v trestním soudnictví.“

52. Když je třeba, aby Soud posuzoval konflikt mezi dvěma právy, která podle Úmluvy požívají stejnou ochranu, je nutné poměřovat konkurující zájmy. Rozhodnutí Soudu by se zásadně nemělo lišit podle toho, jestli podala stížnost pro porušení čl. 8 Úmluvy osoba, o které předmětný článek pojednával, nebo jestli byla podána stížnost pro porušení čl. 10 Úmluvy autorem předmětného článku. Uvedená práva totiž zásadně požívají stejnou ochranu [viz Hachette Filipacchi Associés (ICI Paris) proti Francii, č. 12268/03, rozsudek ze dne 23. 7. 2009, § 41, ...]. Obdobně by měl být v obou případech stejný i prostor pro uvážení [viz Von Hannover proti Německu (č. 2), rozsudek velkého senátu, § 106, ...]

53. Podle Soudu je třeba analogicky postupovat při poměřování práv chráněných čl. 10 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

54. Dále Soud připomíná, že je třeba přihlídnout k nutnosti nastolit mezi různými zájmy rovnováhu. Vnitrostátní soudy mohou lépe než mezinárodní soud posoudit, jak může být dosaženo správné rovnováhy, a to proto, že mají přímý a dlouhodobý kontakt s realitami dané země. Z toho důvodu mají smluvní státy v záležitostech spadajících pod čl. 10 Úmluvy prostor pro uvážení při posuzování nezbytnosti a rozsahu zásahu do svobody projevu, chráněné uvedeným článkem (viz mj. Palomo Sanchez a ostatní proti Španělsku, č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06, rozsudek velkého senátu, § 54), zejména pokud má být nastolena rovnováha mezi konkurujícími si soukromými zájmy.

V případě, že vnitrostátní orgány posuzovaly dotčené zájmy v souladu s kritérii stanovenými judikaturou Soudu, je třeba závažných důvodů, aby mohl názor Soudu převážet nad odlišným názorem vnitrostátních soudů (viz MGN Limited proti Spojenému království, č. 39401/04, rozsudek ze dne 18. 1. 2011, § 150 a 155; Palomo Sanchez a ostatní, viz výše, § 57; a nověji Haldimann a ostatní proti Švýcarsku, č. 21830/09, § 54 a 55).

b) Aplikace uvedených principů na nyní posuzovaný případ

55. V posuzovaném případě právo stěžovatele informovat veřejnost a právo veřejnosti být informována koliduje se stejně důležitými veřejnými a soukromými zájmy, které jsou chráněny zákazem zveřejňování důvěrných informací o trestním stíhání. Těmito zájmy jsou autorita a nestrannost soudní moci, účinné vyšetřování trestných činů a právo obviněného na presumpci nevinny a ochranu jeho soukromého života. Jak již Soud uvedl, *mutatis mutandis*, v Axel Springer AG proti Německu (č. 39954/08, rozsudek velkého senátu, § 90) a Stoll (viz výše, § 108–161), je nezbytné specifikovat kritéria, kterými se mají řídit vnitrostátní orgány smluvních států Úmluvy při poměřování uvedených zájmů, a tedy při posuzování „nezbytnosti“ zásahu v případech týkajících se porušení ochrany informací o trestním řízení ze strany novináře.

Tato kritéria vycházejí z výše uvedených obecných zásad, ale do jisté míry také z právních předpisů třiceti členských států Rady Evropy, které Soud zkoumal v souvislosti s nyní posuzovanou stížností (viz odst. 22 a 23 tohoto rozsudku).

stěžovatelem – „výslech síleného řidiče“, „verze bezohledného řidiče“ a „přeskočilo mu“ („*Il a perdu la boucle*“) – stejně jako velká detailní fotografie obviněného doprovázející text, nedávají prostor pro pochybnosti o tom, že stěžovatel chtěl, aby měl jeho článek senzacechtivý tón. Článek navíc zdůrazňoval četné rozpory ve vyjádření obviněného, které byly často výslovně označeny jako „opakované lži“, a končil otázkou, zda prostřednictvím „této směsice naivity a arogance“ M. B. „dělal vše, co je v jeho silách, aby ho nebylo možné obhajovat“. Soud zdůrazňuje, že se jednalo přesně o typ otázek, které měly zodpovídat soudní orgány...

61. Ani v tomto směru Soud nevidí žádný pádný důvod zpochybňovat plně důvodné rozhodnutí federálního soudu.

iii) Prispění předmětného článku k diskuzi ve veřejném zájmu

62. V rozsudku ze dne 1. 7. 2014 senát poznamenal, že incident, který byl předmětem trestního řízení, okamžitě přitáhl pozornost veřejnosti a mnoho sdělovacích prostředků informovalo o jeho průběhu a o následném soudním řízení. 63. Soud připomíná, že jak již uvedl, veřejnost má legitimní zájem na tom, aby byla informována o trestních řízeních, a že informace týkající se fungování soudnictví jsou předmětem veřejného zájmu (viz Morice, citováno výše, § 152).

64. V nyní projednávané věci Soud připouští, že obsah článku, tedy vyšetřování tragédie na mostě v Lausanne, byl předmětem veřejného zájmu. Uvedený neobvyklý incident vyvolal mezi obyvatelstvem velké množství emocí a soudní orgány považovaly za vhodné informovat tisk o některých aspektech probíhajícího vyšetřování (viz odst. 11).

Nicméně je třeba zodpovědět otázku, zda obsah článku a zejména informace, které byly důvěrné, mohly přispět k veřejné debatě (viz Stoll, citováno výše, § 121; viz také Leempoel & SA Ed. Ciné Revue proti Belgii, č. 64772/01, rozsudek ze dne 9. 11. 2006, § 72), nebo zda sloužily výhradně k uspokojení zvědavosti určitých čtenářů ohledně detailů ze soukromého života obviněného [viz, *mutatis mutandis*, Von Hannover proti Německu, č. 5932/00, § 65; Sociétés Prisma Presse proti Francii, č. 66910/01 a 71612/01, rozhodnutí ze dne 1. 7. 2003; Hachette Filipacchi Associés (ICI Paris), citováno výše, § 40; a Mosley proti Spojenému království, č. 48009/08, rozsudek ze dne 10. 5. 2011, § 114].

65. K tomu Soud konstatuje, že federální soud v rozsáhlém odůvodnění svého rozsudku, který neobsahoval žádný náznak libovůle, po podrobném posouzení obsahu článku, povahy v něm poskytnutých informací a okolnosti kauzy „mostu v Lausanne“ dospěl k závěru, že ani zpřístupnění záznamů výslechů, ani zveřejnění dopisů zaslaných obviněným vyšetřujícímu soudu neposkytlo žádné poznatky relevantní pro veřejnou diskuzi a že zájem veřejnosti měl nanejvýš „uspokojit nezdravou zvědavost“ (viz odst. 16).

66. Stěžovatel neobjasnil, jak publikování záznamů výslechů, vyjádření manželky obviněného a jeho lékaře a dopisů zaslaných obviněným soudci, týkajících

i) Jak stěžovatel získal předmětné informace

56. Soud připomíná, že způsob, jakým osoba obdrží informace, které jsou považovány za důvěrné nebo tajné, může být pro vyvažování zájmů chráněných čl. 10 odst. 2 Úmluvy do určité míry relevantní (viz Stoll, citováno výše, § 141).

57. V nyní posuzovaném případě nebylo tvrzeno, že stěžovatel získal předmětné informace protiprávním způsobem (viz bod 12 výše). To však není nutně určujícím faktorem pro posouzení, zda postupoval v souladu se svými povinnostmi a odpovědností, když informace publikoval. Jak správně uvedl senát, stěžovatel jako profesionální novinář nemohl nevědět o důvěrné povaze informací, které plánoval publikovat (viz Stoll, citováno výše, § 144). Navíc stěžovatel ani před vnitrostátními soudy, ani před Soudem nikdy nezpochybňoval skutečnost, že publikování předmětných informací spadá pod čl. 293 švýcarského trestního zákoníku (stov. Dupuis a ostatní proti Francii, č. 1914/02, rozsudek ze dne 7. 6. 200, § 24).

ii) Obsah napadeného článku

58. Soud připomíná, že ochrana poskytnutá novinářům v souvislosti s podáváním zpráv o otázkách veřejného zájmu je podmíněna tím, že jednají v dobré víře, vycházejí z pravdivého a přesného skutkového základu a poskytují „spolehlivé a přesné“ informace v souladu s novinářskou etikou (viz Stoll, citováno výše, § 103).

Článek 10 chrání nejenom podstatu vyjádřených informací a myšlenek, ale také formu, ve které jsou předávány. Není proto na Soudu ani na vnitrostátních soudech, aby namísto tisku určovaly, jakou zpravodajskou techniku by měli novináři užít (tamtéž, § 146; viz také Laranjeira Marques da Silva proti Portugalsku, č. 16983/06, rozsudek ze dne 19. 1. 2010, § 51). Novinářská svoboda zahrnuje rovněž možnost uchýlit se k jisté míře přehánění, nebo dokonce provokace (viz Prager a Oberschlick proti Rakousku, rozsudek ze dne 26. 4. 1995, série A, č. 313, § 38; Thoma, uvedený výše, § 45 a 46; Perma proti Itálii, č. 48898/99, rozsudek velkého senátu, § 39; a Ormání proti Itálii, č. 30278/04, rozsudek ze dne 17. 7. 2007, § 59).

59. Soud konstatuje, že v nyní projednávaném případě federální soud v rozsudku ze dne 29. 4. 2008 provedl podrobné posouzení předmětného článku a uzavřel, že: „... způsob, jakým citoval výňatky z výslechů a jakým popisoval dopisy, které obžalovaný posílal soudci, ukazují na motivy autora napadeného článku: omezil se na senzacechtivost, jeho *modus operandi* byl zaměřen výhradně na uspokojení relativně nezdravé zvědavosti, kterou je každý náchylný ohledně podobných případů pociťovat. Čtenáři uvedeného velmi neobjektivního článku si vytvořili názor a předjímalí budoucí výsledek soudního řízení bez sebemenšího respektu k zásadě presumpce nevinny.“

60. Soud poznamenává, že ačkoliv předmětný článek nezaujal k objektivní povaze trestného činu, který měl obviněný spáchat, konkrétní postoj, vykreslil velmi negativní obraz obviněného, používaje přitom téměř posměšný tón. Titulky použité

se banálních aspektů každodenního života obviněného ve vazbě, mohlo přispět k veřejné debatě o probíhajícím vyšetřování.

67. Za těchto okolností Soud neshledal žádný pádný důvod, kvůli kterému by se měl odchýlit od názoru federálního soudu (viz. *mutatis mutandis*, MGN Limited, citováno výše, § 150 a 155; Palomo Sánchez a ostatní, citováno výše, § 57; a Haldimann a ostatní, citováno výše, § 54 a 55), jenž měl v těchto věcech určitý prostor pro uvážení.

iv) *Vliv předmětného článku na trestní řízení*

68. I když Soud zdůrazňuje, že práva garantovaná čl. 10 a čl. 6 odst. 1 Úmluvy požívají zásadně stejnou ochranu (viz odst. 53 výše), připomíná zároveň, že je legitimní, aby byla důvěrnosti trestního řízení poskytnuta zvláštní ochrana, vzhledem k tomu, co je v jeho průběhu v sázce, jak pro výkon spravedlnosti, tak pro právo obviněných osob na presumpci nevin (viz Dupuis a ostatní, citováno výše, § 44). Soud zdůrazňuje, že utajení vyšetřování je zaměřeno na jedné straně na ochranu trestního řízení ... před nebezpečím, že bude manipulováno s důkazy nebo že budou zničeny, a na druhé straně na ochranu zájmů obviněného, zejména presumpce nevin, a obecněji také jeho osobních vztahů a zájmů. Důvěrnost je ospravedlněna také potřebou ochraňovat proces utváření názorů soudců a rozhodování v rámci soudnictví.

69. I když v posuzovaném případě předmětný článek nepodporoval otevřeně názor, že obviněný jednal úmyslně, byl napsán takovým způsobem, aby vykreslil velmi negativní obraz obviněného, zdůraznil jisté znepokojivé aspekty jeho osobnosti a uváděl, že obviněný dělal „vše, co je v jeho silách, aby ho nebylo možné obhajovat“ (viz odst. 60 výše).

Je nepopiratelné, že při zveřejnění takového zkrslujícího článku v době probíhajícího vyšetřování hrozilo významné riziko ovlivnění průběhu řízení, ať už ve vztahu k práci vyšetřujícího soudece, k práci zástupců obviněného, k postojům stran požadujících náhradu škody, nebo k objektivitě soudu...

70. Velký senát se domnívá, že od vlády nelze požadovat, aby poskytla *ex post facto* důkaz, že zveřejnění článku skutečně ovlivnilo průběh řízení. Riziko ovlivnění samo o sobě odůvodňuje, aby vnitrostátní orgány přijaly příslušná opatření, jako je např. zákaz zveřejňování důvěrných informací.

Zákonnost těchto opatření podle vnitrostátního práva a jejich sloučitelnost s požadavky Úmluvy musí být posouzeny v době přijetí opatření, nikoliv, jak tvrdí stěžovatel, ve světle následného vývoje a podle skutečného dopadu zveřejnění důvěrných informací na trestní řízení ... (viz odst. 35).

71. Federální soud proto ... správně uvedl, že záznamy výslechů a korespondence obviněného byly „veřejně diskutovány před skončením vyšetřování a mimo kontext, způsobem, který mohl ovlivnit rozhodnutí soudů“.

v) *Zásah do soukromého života obviněného*

72. Soud připomíná, že právo na ochranu dobré pověsti je chráněno čl. 8 Úmluvy jako součást práva na respektování soukromého života (viz Chauvy a ostatní proti Francii, č. 64915/01, § 70; Polanco Torres a Movilla Polanco proti Španělsku, č. 34147/06, rozsudek ze dne 21. 9. 2010, § 40; a Axel Springer AG, citováno výše, § 83). Pojem „soukromý život“ je široký a není možné jej vyčerpávajícím způsobem definovat. Pokrývá fyzickou a psychickou integritu člověka, a může proto zahrnovat více aspektů jeho identity, jako například identifikaci na základě pohlaví, sexuální orientaci, jméno a prvky vztahující se k právu osoby na její zobrazení (viz S. a Marper proti Spojenému království, č. 30562/04 a 30566/04, rozsudek velkého senátu, § 66). Pokrývá osobní informace, o kterých mohou jednotlivci důvodně očekávat, že nebudou publikovány bez jejich souhlasu (viz Flinkkilä a ostatní proti Finsku, č. 25576/04, rozsudek ze dne 6. 4. 2010, § 75; a Saaristo a ostatní proti Finsku, č. 184/06, rozsudek ze dne 12. 10. 2010, § 61). Nicméně, aby „vstoupil do hry“ čl. 8 Úmluvy, musí útok na pověst člověka dosáhnout jisté úrovně závažnosti a musí být proveden způsobem narušujícím požívání práva na respektování soukromého života určité osoby (viz Axel Springer AG, citováno výše, § 83).

73. Ačkoliv předmětem čl. 8 je zejména ochrana jednotlivce proti svévolným zásahům orgánů veřejné moci, neomezuje se čl. 8 na pouhé donucení státu, aby se zdržel takových zásahů: kromě tohoto primárně negativního závazku mohou státem vzniklé i pozitivní závazky spočívající v účinném respektování soukromého a rodinného života. Tyto pozitivní závazky mohou zahrnovat přijetí opatření, která mají sloužit k zabezpečení respektování soukromého života i v oblasti vztahů mezi jednotlivci [viz X a Y proti Nizozemsku, rozsudek ze dne 26. 3. 1985, řada A, č. 91, § 23; Armoniené proti Litvě, č. 36919/02, rozsudek ze dne 25. 11. 2008, § 36; Von Hannover (č. 2), citováno výše, § 98; a Söderman proti Švédsku č. 5786/08, rozsudek velkého senátu, § 78]. To platí i pro ochranu obrazu člověka proti zneužití třetími osobami [viz Schüssel proti Rakousku, č. 42409/98, rozhodnutí ze dne 21. 2. 2002; Von Hannover, citováno výše, § 57; Rekkos a Davourlis proti Řecku, č. 1234/05, rozsudek ze dne 15. 1. 2009, § 35; a von Hannover (č. 2), citováno výše, § 98].

74. Soud poznamenává, že aby stát naplnil svůj pozitivní závazek chránit právo jedné osoby podle čl. 8, může být nucen omezit do určité míry práva jiné osoby chráněná čl. 10. Když Soud přezkoumává nezbytnost uvedeného omezení v demokratické společnosti v zájmu „ochrany dobré pověsti nebo práv ostatních“, ověřuje, jestli vnitrostátní orgány nalezly spravedlivou rovnováhu při ochraně dvou Úmluvou chráněných hodnot, mezi kterými může nastat vzájemný konflikt, jmenovitě mezi svobodou projevu chráněnou čl. 10 na jedné straně a právem na respektování soukromého života zakotveným v čl. 8 na straně druhé (viz Hachette Filipacchi Associés, citováno výše, § 43; MGN Limited, citováno výše, § 142; a Axel Springer AG, citováno výše, § 84).

svůj pozitivní závazek chránit právo M. B. na soukromý život, nemožou pouze čekat, až samotný M. B. zahájí občanskoprávní řízení proti stěžovateli, a že následně zvolily aktivní přístup a zahájily trestní stíhání.

vi) *Priměřenost uděleného trestu*

79. Soud připomíná, že dalším faktorem, který musí být brán v úvahu při posuzování přiměřenosti zásahu, je povaha a závažnost udělených sankcí (viz například Stoll, citováno výše, § 153). Soud musí navíc ověřit, že sankce není jen formou cenzury, která by měla odradit tisk od vyjadřování kritiky. V rámci diskuse o tématu veřejného zájmu by taková sankce mohla odradit novináře od přispívání do veřejné diskuse o tématech ovlivňujících život společnosti. Ze stejného důvodu by mohla bránit tisku v plnění jeho úlohy šířitele informací a „hlídacím psa“. Z tohoto hlediska může být v některých případech samotná skutečnost, že je zahájeno trestní stíhání, důležitější než to, že je uložena málo závažná sankce (tamtéž, § 154).

80. Kromě toho Soud poznamenává, že zveřejnění důvěrných informací o trestním řízení je postihováno sankcemi ve všech třiceti členských státech Rady Evropy, jejichž legislativa byla v souvislosti s posuzovaným případem zkoumána (viz odst. 22 a 23).

81. Vrchnostenské postavení státních orgánů vyžaduje, aby k zahajování trestních řízení ve věcech souvisejících se svobodou projevu přistupovaly zdrženlivě (viz Castells proti Španělsku, rozsudek ze dne 23. 4. 1992, série A, č. 236, § 46; Incal proti Turecku, rozsudek ze dne 9. 6. 1998, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 1998-IV, § 54; Lehideux a Isorni proti Francii, rozsudek ze dne 23. 9. 1998, Sbirka rozsudků a rozhodnutí 1998-VII, § 57; Öztürk proti Turecku, č. 22479/93, rozsudek ze dne 28. 9. 1999, § 66; Otegi Mondragon proti Španělsku, č. 2034/07, rozsudek ze dne 15. 3. 2011, § 58; a Morice, citováno výše, § 127). Nicméně Soud má za to, že v nyní posuzovaném případě přistoupení k trestnímu řízení a udělení sankce stěžovateli nepřetahuje nepřiměřené zásah do výkonu jeho práva na svobodu projevu. Stěžovateli byl původně udělen podmíněný trest odnětí svobody na jeden měsíc (viz odst. 12). Následně byl jeho trest změněn na pokutu 4 000 švýcarských franků, jejíž výše byla stanovena s ohledem na předchozí záznam v trestním rejstříku stěžovatele a kterou neuhradil stěžovatel, ale jeho zaměstnavatel (viz odst. 14). Sankce byla udělena za porušení ochrany informací o trestním vyšetřování a její účel v nyní posuzované věci byl chránit řádné fungování soudního systému a práva obviněného na spravedlivý proces a soukromý život.

Soud zastává názor, že za uvedených okolností nelze tvrdit, že taková sankce mohla mít odrazující účinek na výkon svobody projevu stěžovatele nebo kteréhokoli jiného novináře, který by si přál informovat veřejnost o probíhajícím trestním řízení.

75. Vláda argumentovala, že v nyní posuzovaném případě měly švýcarské orgány jak negativní, tak pozitivní závazek chránit soukromý život obviněného. Vláda správně uvedla, že při výběru prostředků zajišťujících dodržení uvedených závazků má prostor pro vlastní uvážení. Tvrdila, že čl. 293 švýcarského trestního zákoníku, který stanovuje, že zveřejnění důvěrné informace je trestným činem, uvedenou funkci splňuje.

76. Soud se již zabýval otázkou respektování soukromého života obviněné osobou podle čl. 8 v případě porušení ochrany informací o trestním řízení. V Craxi proti Itálii (No. 2) (č. 25337/94, rozsudek ze dne 17. 7. 2003, § 73) rozhodl, že vnitrostátní orgány mají nejen negativní závazek nezveřejňovat úmyslně informace chráněné čl. 8, ale že by měly rovněž učinit kroky k tomu, aby zajistily účinnou ochranu práva obviněného na respektování jeho korespondence.

Soud má tedy za to, že trestní řízení vedené proti stěžovateli státním zastupitelstvím bylo v souladu s pozitivním závazkem Švýcarska chránit soukromý život obviněné osoby.

Kromě toho byly informace zveřejněné stěžovatelem velmi osobní povahy, dokonce lékařské, včetně prohlášení lékaře obviněného (viz odst. 10), stejně tak jako dopisy zaslané obviněným v vazby vyšetřujícímu soudci odpovědnému za jeho případ. Soud zastává názor, že tento typ informací je předmětem nejvyšší úrovně ochrany podle čl. 8; toto zjištění je obzvláště důležité vzhledem k tomu, že obviněný nebyl veřejně známý, a pouhý fakt, že bylo proti němu vedeno trestní stíhání, ačkoliv byl obviněn v velmi závažného trestného činu, neospravedlňoval, aby s ním bylo zacházeno jako s veřejně známou osobností, která se dobrovolně vystavila publicitě (viz, *mutatis mutandis* a *contrario*, Fressoz a Roire proti Francii, č. 29183/95, rozsudek velkého senátu, § 50; a Egeland a Hanseid proti Norsku, č. 34438/04, rozsudek ze dne 16. 4. 2009, § 62).

77. Senát v rozsudku ze dne 1. 7. 2014 rozhodl, že ochrana soukromého života obviněného, zejména ochrana korespondence, mohla být zajištěna prostředky, které by méně omezovaly svobodu slova stěžovatele než trestní stíhání. Senát zaujal názor, že k tomu, aby ochránil svá práva podle čl. 8 Úmluvy, mohl obviněný využít prostředky švýcarského občanského práva, které mu byly k dispozici.

Soud má za to, že existence uvedených občanskoprávních prostředků k ochraně soukromého života ve vnitrostátním právu nezabavuje stát jeho pozitivních závazků vyplývajících v každém jednotlivém případě z čl. 8 Úmluvy vůči obviněnému v trestním řízení.

78. Pokud jde o konkrétní okolnosti posuzované věci, je třeba zmínit, že v době zveřejnění předmětného článku byl obviněný ve vazbě, a tedy ve zranitelném postavení. Kromě toho ze spisového materiálu nevyplývá, že by věděl o publikaci článku a o povaze informací, které článek obsahoval. Navíc pravděpodobně trpěl duševními poruchami, čímž byla jeho zranitelnost zvýšena. Za těchto okolností nemůže být orgánům kantonu vyčítáno, že dospěly k závěru, že k tomu, aby naplnily

vii) Závěr

82. Ve světle výše uvedeného, při vědomí míry uvážení, kterou mají státy k dispozici, a skutečnosti, že federální soud důkladně posoudil různé konkurující si zájmy, Soud uzavírá, že nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

VÝROK

Z uvedených důvodů Soud

Rozhoduje patnácti hlasy ku dvěma, že nedošlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

K rozsudku jsou připojena odlišná stanoviska soudců Lopez Guerra a Yudkivska.

(Zpracovali JUDr. Pavel Simon a Mgr. Gabriela Černá)

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PATÁ SEKCE

7. ledna 2016

VĚC BERGMANN

(rozsudek ve věci Bergmann proti Německu, stížnost č. 232279/14)

Dotčené články Úmluvy:
čl. 5 odst. 1, čl. 7 odst. 1

Odkazy na českou právní úpravu:
§ 100 tr. zákoníku
§ 357 tr. ř.
zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence

Klíčová slova:

Právo na svobodu – **přezkum zákonnosti zbavení svobody – detence osoby duševně nemocné** – retroaktivní prodloužení zabezpečovací detence

K zákonnosti prodloužení zabezpečovací detence a k povinnosti státu odlišit podmínky výkonu zabezpečovací detence a trestu odnětí svobody

Autorský komentář:

Předkládané rozhodnutí ESLP se opětovně (viz např. rozhodnutí Glieni proti Německu – uveřejněno v sešitu č. 2/2014 Výběru důležitých rozhodnutí ESLP, rozhodnutí Berland proti Francii – uveřejněné v sešitě Výběru č. 4) zabývá problematikou rozlišení trestů a jiných trestněprávních opatření (ochranných opatření) v systému vnitrostátního práva členských států, v němž se uplatňuje dualismus trestních sankcí. Připomíná, že samotné označení určité sankce za spáchaný trestný čin ve vnitrostátním právu jako ochranné opatření ještě nevylučuje, že z pohledu zásady zákazu retroaktivity ve smyslu čl. 7 odst. 1 Úmluvy může ESLP na takovou sankci nahlížet jako na trest, na nějž se vztahuje uvedený zákaz

Konkrétně se ESLP zabýval problematikou zabezpečovací detence (viz § 100 tr. zákoníku), resp. možnosti jejího prodloužení v situaci, kdy v době spáchaní trestného činu a rozhodování o něm zákon neumožňoval její prodloužení. Stejně jako v posuzované věci též v České republice platí, že zabezpečovací detence není považována za trest, na který by se vztahoval ustavní zákaz retroaktivity (srov. § 3 odst. 2 tr. zákoníku), což platí i pro rozhodování o jejím dalším trvání.

Při určování toho, zda se jedná o trest, není rozhodné jen to, že toto opatření bylo uloženo jako sankce za trestný čin, ale dalšími relevantními skutečnostmi (kritérii rozlišujícími trest a ochranné opatření) jsou, kromě samotné charakteris-